

• ZAGREB, AMRUŠEVA 10 • TELEFON: (385) 01/ 49 22 959, 49 22 957 • FAKS: 01/ 49 22 975 •
IBAN: HR58 23600001101338005 • OIB: 82683059627; info@savez-dnd.hr

SLUŽBENO OBRAZLOŽENJE NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ ZA 2019. GODINU

Ovogodišnja 122 naslova za djecu i mladež koje je prijavilo 45 nakladnika za Nagradu „Grigor Vitez“ 2019. ukazuju na veliku produkciju i jednako veliku želju za njihovim predstavljanjem u javnosti. Zanimanje za sudjelovanje na natječaju za najznačajniju godišnju nagradu za najbolja književna djela za djecu i za ilustracije knjiga za djecu ne jenjava, naprotiv, sve je veće. Zabilježili smo respektabilan broj prijava kako poznatih nakladnika, tako i tzv. malih, a primijetili veći broj izdanja u vlastitoj nakladi. Obilježja ovogodišnjeg zasjedanja Stručnog povjerenstva okolnosti su, koje su nas dodatno potaknule na razmišljanje: odlazak velikog umjetnika i ilustratora Ivana Viteza u veljači 2020., a ubrzo poslije toga dolazak bolesti Covid 19 koja nas je distancirala i zabrinula oko održavanja okupljanja na koja smo navikli poput promocija knjiga i izložaba, te svečanosti dodjela nagrada koje smo priželjkivali. Umjetnik Ivan Ico Vitez, višestruki dobitnik Nagrade „Grigor Vitez“ i posebnog priznanja „Zlatne ptice“ te niza drugih domaćih i međunarodnih priznanja, posvetio se ilustraciji i knjizi za djecu bezrezervno. Njegov bogat umjetnički život i rad snažno je obilježio hrvatsku ilustraciju za djecu te ga svrstava u antologiske ilustratore, a velik je doprinos i razvoju i ugledu Nagrade „Grigor Vitez“ kroz njegovu dugogodišnju suradnju sa Savezom društava „Naša djeca“, koji mu posthumano dodjeljuje „Srebrnu pticu“ Nagrade. Smatrajući da je likovnost knjige začeta u nadahnuću pisca, priželjkivao je da takva knjiga postane svojevrsnom galerijskom dvoranom, izložbom koja slavi tekst, ali i nastavnom jedinicom estetskog i likovnog izraza. Tih riječi umjetnika, diplomiranog likovnog pedagoga (iz klase Mladena Veže) prisjetili smo se prilikom našeg prvog sastanka.

Počevši od tada, uočili smo vrijedna izdanja više nakladnika; obradovao nas je ponovni susret s već renomiranim piscima i ilustratorima kao i upoznavanje nekih sasvim novih autorskih glasova. Kvaliteta ukoričenih igrokaza potaknula je razgovor o zastupljenosti dramskih tekstova u dječjoj književnosti, njihovoј suvremenosti, a zbirke pjesama razgovor o vrijednosti dijalektalne poezije. Na ilustratorskoj sceni otkrili smo perspektivne debitante i potvrđili kvalitetu mladih autora, što nas ne bi trebalo iznenaditi s obzirom na kvalitetu nastave pri Zagrebačkoj akademiji likovnih umjetnosti i Akademiji za umjetnosti i kulturu u Osijeku, pri Školi za primijenjenu umjetnost i dizajn iz Zagreba i drugdje, te autorske slikovnice koje obećavaju. Kada bismo pak analizirali prisutnost novih, zanimljivih tema u

tekstovima, primjetna je težnja autora prema promicanju socio-emocionalnih kompetencija, inkluzije kao i prisutnost političkih tema poput izbjegličke krize. Već prije uočeno nepostojanje trendova u hrvatskoj ilustraciji ove godine prati primjetan broj ujednačenih izdanja gdje je moguće naslutiti prepoznatljiv stil i rukopis pojedinih autora, kao i težnju nakladnika za što kvalitetnijom i grafički dotjeranom opremom knjiga. Nekoliko pohvala koje je Povjerenstvo dodijelilo svjedoči o visoko postavljenim kriterijima i nastojanju da se oni odraze kako na užem izboru autora za književni tekst tako i na užem izboru autora za ilustraciju, te da pohvala prvenstveno znači zaslужeni poticaj stvaralaštvu autora i nakladnika kako bi nadograđivali već postignuto, te kako bismo svake godine imali radostan povod iskazati zadovoljstvo sve kvalitetnijim knjigama i slikovnicama prispjelim na natječaj za Nagradu „Grigor Vitez“.

1. OBRAZLOŽENJE NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ 2019. ZA KNJIŽEVNI TEKST

- a) Nagrada „Grigor Vitez“ za književni tekst za djecu u 2019.**
- b) Nagrada „Grigor Vitez“ za književni tekst za mladež u 2019.**

Nakon pažljivog čitanja i razmatranja književnih djela u uži izbor za nagradu za književni tekst u obje kategorije Povjerenstvo je uvrstilo 10 naslova:

(abecednim redom autora)

Snježana Babić -Višnjić: *KROTITELJ VODENJAKA*/Zagreb: Alfa d.o.o., 2019.

Krotitelj vodenjaka na zanimljiv se način poigrava sa stvarnosnim i fantastičnim. Iz vreve grada priča nas odvodi na osamljeni hrvatski otok bez signala koji se gradskom dječaku ili, bolje rečeno, djetetu „globalnog sela“ čini kao kraj svijeta. U tako osamljenom kutku udaljenom od civilizacije, otvara se prostor komunikacije između realnosti i mitološke fantastike, što će dječakova lutanja po otoku pretvoriti u uzbudljivu avanturu i junačku misiju kojom će spasiti otok i otočane. Uz uzbudljivu avanturu mladog protagonista, u ovom se romanu otvara niz aktualnih tema, među kojima se posebno ističe odnos između čovjeka i prirode.

Morea Banićević: *DVOJNICI IZ TAME* /Zagreb: Hangar 7, 2019.

Iza intrigantnog naslova krije se napeta priča o dječjoj družini koja je ulovljena u igri svjetla i sjene, realnog i svijeta fantastike. Fantastični je svijet u ovoj knjizi izgrađen u mreži bajkovitih motiva našega podneblja i posve modernih filmskih horora; tako će jedan čarobni ključić, stara (ukleta) kućica za lutke i – za bajke ne manje važno – znatiželja jednoga dječaka, biti dovoljni da se otvori portal u svijet sjena u kojem caruje najopasnije biće iz našeg folklornog sjećanja... Riječ je o napetoj i uzbudljivoj priči koja vješto spaja elemente narodnog i modernog, mračnog i zastrašujućeg i posve dječjeg.

Zoran Ferić: SAN LJETNE NOĆI /Zagreb: V.B.Z., 2019.

Kao i kod Shakespearea, San ljetne noći u Fericjevoj interpretaciji, odvodi nas u sasvim drugu dimenziju stvarnosti u kojoj nemoguće postaje moguće, ali jednako tako i ono na što smo navikli u svakodnevnom životu prestaje funkcionirati. Mjesto zbivanja ovoga puta nije mračna šuma nadomak Atene, već zagrebačka bolnica u kojoj okružena boćicama infuzije nepomično leži Mama, u kojoj radi Doktorica u čijem zagrljaju plače Tata, bolnica u kojoj su zatočeni mali Izvanzemljci s velikim glavama, bolnica u kojoj se jedne ljetne noći sasvim neočekivano zatekao glavni junak Ferićeve priče, petogodišnji dječak Dado. Književni stil kojim je ispričana ova iznimno duboka priča u kojoj se suptilno spajaju različiti nivoi vidljive i nevidljive stvarnosti nije šekspirijanski. Naprotiv, Ferić je napravio ono što velikom engleskom dramatičaru nikada nije palo na pamet. Ispričao nam je priču kroz mentalni i emotivni rakurs petogodišnjeg djeteta. I to je učinio maestralno!

Nada Mihaljević: PUTOVANJE U MJESTU /Zagreb: Naklada Ljevak, 2019.

Adolescentski roman *Putovanje u mjestu* Nade Mihaljević, započinje razmjerno konvencionalnom narativnom situacijom, frustriranim adolescentom razvedenih roditelja koji, u procijepu između stroge majke i emocionalno neangažiranoga i distanciranog oca posvećenog novoj obitelji, impulzivno, bez cilja i s osjećajem beznađa odlazi od kuće. Emocionalno okrhnut, zbumen i razočaran protagonist suočen s postupno izranjajućom spoznajom da nezavidnu situaciju ne može preokrenuti nitko osim njega samoga. Ta će mudrost, koju će dječak čuti na njemu posve stranom, kajkavskom dijalektu, od neobične i slikovite starice iz zabačenoga seoceta na zagorskoj strani Sljemena na kojoj završava njegov impulzivni bijeg, u nizu neočekivanih obrata promijeniti ne samo njegov život, nego i živote svih živopisnih protagonistova koje Luka susreće u tom bijegu.

Selma Parisi: MJESEC I JA /Zagreb: Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade, 2019.

Dramski tekst Selme Parisi utisnut je u neuobičajen književni okvir, budući da načinom obrade, književnim izrazom i značenjskim artikulacijama nadilazi vrstovne karakteristike igrokaza kao dječje dramske forme, a kratkoćom, poetizacijom, dokidanjem događajnosti i dramskosti otklanja se i od dramskog oblika karakterističnog za nedječju književnost. Stoga bi se *Mjesec i ja* mogao odrediti kao adolescentski dramski tekst, u kojem se sofisticiranim autorskom gestom bitno proširuju tematski obzori koje konvencionalno smatramo prikladnima za adolescentsku prozu, poput pitanja adolescentskoga identiteta, adolescentske okoline, adolescentskog bunta. Značenjsko je i dramsko središte teksta okupljeno oko figure djevojčice-izbjeglice, čija se tragična sudbina dramatizira u događajno škrtoj, ali emocionalno i osjetilno raskošnoj dramskoj kompoziciji.

Irena Plejić Premec: NEZABORAVNO LJETO DOBRE CURICE JAKICE /Zagreb: Naklada Ljevak, 2019.

Dobra curica Jakica, koju publika već poznaje iz prvoga romana autorice Irene Plejić Premec, u novom romanu, *Nezaboravnom ljetu dobre curice Jakice*, zajedno s prijateljicama provodi ljetu u Novom Zagrebu čekajući novu školsku godinu u kojoj će simpatični trojac krenuti u peti razred. Nezaboravni toga ljeta, dakako, nisu događaji – uobičajeni, svakodnevni, tek pokatkad očuđeni humorističnom, ironizatorskom dječjom optikom – nego duhovita i zabavna atmosfera novozagrebačkog odrastanja, prikaz specifične mikrozajednice u kojoj odrasli i djeca uspostavljaju toplo i prijateljsko zajedništvo. Jezik Irene Plejić Premec svjež je i krepak, a roman je šarmantna, nježna i radosna posveta bezbrižnom djetinjstvu.

Roman Simić: JURA I GOSPOĐICA ZAVISSLST /Zagreb: Profil knjiga, 2019.

Jura i gospođica Zavissst književno je izbrušen tekst koji nas vraća u vrijemeu kojem je čitatelj uživao ne samo u sadržaju već je imao vremena i volje uživati i u stilu kojim je priča napisana. Tekst Romana Simića kao da nam svima dovikuje – usporite, uživajte, sjedite i opustite se- pričat ćemo i družiti se. A sve ono kroz što u priči prolazi glavni junak Jura, stanja su kroz koja svakodnevno svi prolazimo. I djeca i odrasli. Svima nam je dobro poznat taj neugodni osjećaj vlastite nesigurnosti te još neugodniji osjećaj zavisti koji nam sikće na uho poput zmije iz Simićeve priče u kojoj i Jura i čitatelji na kraju uviđaju kako nisu sami na ovome svijetu (ma koliko se oni ponekad usamljeno osjećali). *Jura i gospođica Zavissst*, toplo je štivo koje grie, poput dekice u hladnim danima jer nam govori kako smo, ma što mi mislili, uvijek okruženi ljubavlju. Autentičnosti i zaigranosti priče, doprinose sjajne ilustracije Manuela Šumberca, te je knjiga *Jura i gospođica Zavissst* primjer odlične suradnje pisca i ilustratora.

Đurđica Stuhlreiter: ČUVAR ZMAJA /Zagreb: Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade, 2019.

Naslov romana Đurđice Stuhlreiter upućuje na fantastiku i mitološko-predajni repertoar likova i zbivanja, aktivirajući ujedno obojim naslovnim toposima mjesto susreta pustolovnoga narativa i dječje književnosti. Fabula romana, međutim, na neočekivan način translatira tradicionalne vrline pustolovnoga junaka – iznimnost, hrabrost, posvećenost cilju, ustrajnost, domišljatost – u realan književni prostor suvremene urbane svakodnevice: naslovni čuvar nije pustolovni junak, baš kao što ni zmaj nije tradicionalna epsko-fantastična figura. Upravo suprotno, čuvar je desetogodišnji dječak čiji je zmaj kojega čuva metonimijska figura kojom se metaforizira autistični poremećaj junakova starijeg brata. Čuvati zmaja, tako, znači podrediti svoje odrastanje i ponašanje teretu bratovog stanja i s ljubavlju, posvećenošću i ustrajnošću pustolovnoga junaka broditi suvremenom svakodnevicom u kojoj su drukčiji – poput „zmaja“ junakovog brata – neshvaćeni, izopćeni, ugroženi, pa i nepoželjni. Autorica ovu zahtjevnu temu priповijeda obzirno i profinjeno, na narativnoj podlozi obiteljskoga romana.

Silvija Šesto: JAPAJAPAC /Varaždin: Evenio, 2019.

Kada je u pitanju književnost za djecu i mlade, ime Silvije Šesto dobro je poznato i najširem krugu čitatelja i struci. U svojoj velikoj produkciji tekstova, autorica se dotiče ozbiljnih tema, uvijek ih obrađujući na čitatelju pitak, humorističan način (što je rijetko umijeće velikih pisaca). U knjizi *Japajapac* koju je ilustrirao Tomislav Zlatić, a objavila nakladnička kuća Evenio, Silvija Šesto priča nam priču o malenom dječaku Marinku koji je pravi *japajapac* jer uvijek na prvo mjesto stavlja sebe, svoje JA, kako u životu, tako i u govoru. Duhovit i originalan u svojim književnim dosjetkama, tekst Silvije Šesto zabavlja, ali i upozorava na samozivost i sebičnost koje su postale glavne osobine ne samo našeg društva već cijele zapadne civilizacije. No ono što je najintrigantnije u ovoj priči jest da nam autorica ne samo ukazuje na problem već daje i rješenje – stavimo druge na prvo mjesto!

Aljoša Vuković: HAIKU IZ MOJE KALE /Šibenik: Naklada Panda, 2019.

U maloj knjizi koja gotovo da stane na čitateljev dlan krije se mnoštvo pjesničkih sličica, poetski foto-album s motivima iz pjesnikove kale. Mala, uska ulica mediteranskog grada funkcioniра kao kadar – okvir unutar kojega se razlijeva život, odnosi, zbivanja i jednostavno, bivanja. Devedesetak haikua bez naslova ipak nije bezimeno; oni su tek djelići veće slike, života koji kola malom ulicom. Ovo je knjiga koja pokazuje moć poezije koja se prelijeva izvan okvira – iz skučenog prostora kale i strogih pravila haikua, živi pjesnikov materinski jezik stvara neposredne, senzorne i misaone predodžbe koje će čitatelj doživjeti svim osjetilima.

a) Nagrada „Grigor Vitez“ za književni tekst za djecu 2019.

Stručno povjerenstvo jednoglasno je odlučilo da Nagradu „Grigor Vitez“ za književni tekst za djecu u 2019. dodijeli dvojici autora i to: književniku **Zoranu Feriću** za ilustriranu knjigu *San ljetne noći* (ilustr. Dominik Vuković, izd.V.B.Z, ur. Drago Glamuzina) i **Romanu Simiću** za slikovnicu *Jura i gospođica Zavissst* (ilustr. Manuel Šumberac, izd. Profil knjiga, ur. Ivana Žderić).

Zoran Ferić: SAN LJETNE NOĆI (ilustracije Dominik Vuković) /Zagreb: V.B.Z., 2019.

Zoran Ferić veliko je ime suvremene hrvatske književnosti. No tek se svojom pričom *San ljetne noći* koju je kao knjigu sa sjajnim ilustracijama Dominika Vukovića, objavio V.B.Z., Ferić pojavio na književnoj sceni za djecu i mlade – i odmah osvojio Nagradu „Grigor Vitez“!

I to iz vrlo jednostavnog razloga - *San ljetne noći* očarao je sve članove žirija. A evo i zašto: kao i kod Shakespearea, *San ljetne noći* u Ferićevoj interpretaciji, odvodi nas u sasvim drugu dimenziju stvarnosti u kojoj nemoguće postaje moguće, ali jednako tako i ono na što smo navikli u svakodnevnom životu prestaje funkcionirati. Mjesto zbivanja ovoga puta nije mračna šuma nadomak Atene već zagrebačka bolnica u kojoj okružena boćicama infuzije u tamnoj sobi nepomično leži Mama, u kojoj radi Doktorica u čijem zagrljaju plače Tata, u

kojoj u malim krevetima spavaju mali Izvanzemaljci s velikim čelavim glavama. Mjesto je to na kojem se sasvim neočekivano zatekao glavni junak Ferićeve priče, petogodišnji dječak Dado koji na svoj način tumači riječi, zvukove, uzdahe, pojave i događaje koji se odvijaju pred njim.

Književni stil kojim je ispričana ova iznimno duboka priča u kojoj se suptilno spajaju različiti nivoi vidljive i nevidljive stvarnosti nije šekspirijanski. Naprotiv. Ferić je napravio ono što velikom engleskom dramatičaru nikada nije palo na pamet. Ispričao nam je San ljetne noći kroz mentalni i emotivni rakurs petogodišnjeg djeteta. I to je učinio maestralno!

Začudnost, nevinost, naivnost, širina pogleda malog djeteta, u čitatelju izazivaju osmijeh na licu i snažan osjećaj ganuća. Čitajući Ferićevu priču *San ljetne noći* postajemo bolno svjesni kako je, iako živimo jedni kraj drugih, jaz između svijeta djece i svijeta odraslih – nepremostiv. Jer djeca su Izvanzemaljci!

Roman Simić: JURA I GOSPOĐICA ZAVISSLST (ilustracije Manuel Šumberac) /Zagreb : Profil knjiga, 2019.

Roman Simić ušao je hrabro u svijet književnosti za djecu i mlade, nakon što je svoj renome postigao kao pisac za odraslu publiku. Velik je broj zamki koji vrebaju pisca koji se bavi književnošću za djecu u kojoj vrijede neki sasvim drugi zakoni od onih u književnosti za odrasle. Psihologija odraslog i malog čitatelja je drugačija. Pisac to mora osjećati i poštovati. Odraslim čitateljima se ponekad mogu „zamazati oči“. Djeci nikad. Roman Simić napisao je više knjiga za djecu i mlade. Uvijek intrigantan, svjež i duhovit u odabiru tema, stilski se mijenja i razvijao. Njegova najnoviji knjiga zaslužila je Nagradu „Grigor Vitez“ iz više razloga. *Jura i gospodica Zavissst* književno je izbrušen tekst koji nas vraća u vrijeme u kojem je čitatelj uživao ne samo u sadržaju već je imao vremena i volje uživati i u stilu kojim je tekst napisan. Rečenice kao da nam svima u svom podtekstu dobacuju – usporite, uživajte, sjedite kao u neka stara vremena- pričat ćemo i družiti se.

U ovoj, drugoj knjizi iz serijala o dječaku Juri, Simić se dotakao dvije iznimno ozbiljne, uzajamno povezane teme: nesigurnosti i zavisti. Glavni junak prolazi ona psihološka i emotivna stanja kroz koja jednako prolazimo i mi odrasli i djeca – osjećaj vlastite nesigurnosti te zavisti što drugima, kako se to bar nama čini, uspijeva da uživaju u životu i da ih svi vole. Nekad pogled u ogledalo ne odražava vanjski već unutarnji odraz. *Jura i gospodica Zavissst* iskrena je priča puna topline u kojoj i Jura i čitatelji nakon mnogo patnje, ipak uviđaju kako nisu sami na ovome svijetu, kako su okruženi ljubavlju prijatelja i obitelji, i kako im možda nedostaje samo ono zrnce ljubavi koje trebaju pružiti sami sebi. *Jura i gospodica Zavissst* sjajno napisano i ilustrirano, divno je štivo koje, poput dekice u hladnim životnim danima, grije čitatelja i budi u njemu optimizam i životnu radost. Hvala Romanu Simiću na tome!

b) Nagrada „Grigor Vitez“ za književni tekst za mladež u 2019.

Stručno povjerenstvo jednoglasno je odlučilo da Nagradu „Grigor Vitez“ za književni tekst za mladež u 2019. dodijeli **Nadi Mihaljević** za roman ***Putovanje u mjestu*** (Naklada Ljevak, ur. Ivana Despot, Zagreb, 2019.)

Adolescentski roman *Putovanje u mjestu* Nade Mihaljević, započinje razmjerno konvencionalnom narativnom situacijom, frustriranim adolescentom razvedenih roditelja koji, u procijepu između stroge majke i emocionalno neangažiranoga i distanciranog oca posvećenog novoj obitelji, impulzivno, bez cilja i s osjećajem beznađa odlazi od kuće. Adolescentski bijeg, međutim, neće ipak biti naslovno putovanje u mjestu, nego će se emocionalno okrhnut, zbumen i razočaran protagonist suočiti s postupno izranjajućom spoznajom da nezavidnu situaciju ne može preokrenuti nitko osim njega samoga. Ta će mudrost, koju će dječak čuti na njemu posve stranom, kajkavskom dijalektu, od neobične i slikovite starice iz zabačenoga seoceta na zagorskoj strani Sljemena na kojoj završava njegov impulzivni bijeg, u nizu neočekivanih obrata promijeniti ne samo njegov život, nego i živote svih živopisnih protagonista koje Luka susreće u tom bijegu.

Adolescentski se roman u posljednjih nekoliko godina prometnuo u središnju književnu platformu hrvatskog dječjeg i adolescentskog književnog polja, tražeći i nalazeći nove artikulacije književno-teorijskih prepostavki adolescentske književnosti – predodžaba o adolescenciji, upošljavanje teorijskih spoznaja razvojne psihologije u kontekstu psihosocijalnog razvoja identiteta, metaforizacije vremena kao okosnice našega razumijevanja adolescencije kao zasebnog životnoga razdoblja određenog protokom vremena. Tematski se, pak, suvremenii adolescentski roman nastoji odmaknuti od tradicionalnih tematskih omeđivanja adolescentskih čitateljskih interesa temama škole, prijateljstava, ljubavnih odnosa i potrage za identitetom. Putovanje u mjestu, međutim, pokazuje kako se ova tradicionalna tematska uporišta ipak mogu još jednom ispripovijedati na inovativan način, kao i da pripovjedno angažiranje poznatih i teorijski potvrđenih *differentiae specificae* adolescentskog romana u rukama umješne pripovjedačice rezultira odličnim književnim tekstrom.

2. OBRAZOŽENJE NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ 2019. ZA ILUSTRACIJU

U uži izbor za Nagradu „Grigor Vitez“ za obje kategorije: ilustraciju za mlađu i stariju dob djece 2019. Stručno povjerenstvo izdvojilo je deset slikovnica i ilustriranih knjiga:

(po abecednom redu ilustratora)

Jelena Brezovec (ilustracije), Nikolina Manojlović Vračar (tekst): *Oblak u žutom kaputu / Varaždin: Evenio, 2019.*

Jelena Brezovec ilustracijama za tekst Nikoline Manojlović Vračar kombinira i gradi voluminozne, finim sfumatom dovršene meke i nježne prizore. Poznavanje digitalnih tehnika i Photoshopa omogućava autorici da uz olovku i akvarel postiže specifičan dojam. Oblaci su u skladu s okruglastim krošnjama stabala, a tople boje sumraka dopunjene lirskim tonovima koji osvjetljavaju lišca djece u parku. Izabrani oslikani prizori pomno se prepliću slijedom pripovijetke, ostavljajući dojam da autorice (Nikolina Manojlović Vračar također je ilustratorica) paralelno rade i pletu niti nježne priče o velikodušnom oblaku i siromašnoj djevojčici.

Ivana Guljašević Kuman (tekst i ilustracije): *Hopa, hopa konjiću/Zagreb: Igubuka, 2019.*

Ivana Guljašević Kuman napisala je i ilustrirala slikovnicu *Hopa, hopa konjiću* koristeći se svojim prepoznatljivim i zaigranim stilom koji podrazumijeva različite tehnike (kolaž, temperu, digitalnu tehniku) u izradi ilustracija i izborom fontova i dimenzija kako bi na sličan način razigrala oblikovani tekst. Autorica koja crta, piše, režira i animira donosi nam individualizirane karaktere, stilizirane i vizualno atraktivne koji s lakoćom komuniciraju zaplet. Ivana Guljašević Kuman dinamične prizore poput filmskih pričica u kronološkom i kolorističkome slijedu reda pred čitateljima u cijelosti koristeći vodoravni format slkovnice.

Marijana Jelić (ilustracije), Biljana Čučak (tekst): *Bila jednom jedna troglava ribica / Zagreb: Sipar, 2019.*

Likovi koje kreira lutkarica, ilustratorica i grafička dizajnerica Marijana Jelić za ovu slikovnicu karikirani su i prenaglašenih ruku, glava i obilježja, a sugestivan je izbor prevladavajućih boja. Drugačiji su, kako bi ukazali na drugačiji izbor teme i drugačije pripovijedanje. Ozbiljna ekološka tema o zagađenju planeta čini okvir i suvremeno tumačenje tradicionalne bajke. Priča o ljudskoj nevolji i pohlepi gdje je glavni pokretač radnje pohlepna ribareva žena, a protagonist troglava zlatna ribica uzgojena u laboratoriju, dramatično upozorava na gubitak okoliša na koji smo navikli, a s njime i životnih vrijednosti i prijeteću dehumanizaciju.

Željka Mezić (tekst i ilustracija): *Začarana šuma /Zagreb: Kreativna mreža, 2019.*

Željka Mezić autorskom slikovnicom *Začarana šuma* ponudila je rijetku raskoš pomno koloriranih scena dajući akvarelu i nijansiranju osobiti značaj uspjevajući tonskim gradacijama izabralih boja dočarati vrijednost poticanja mašte kod najmlađih. Medvjedi,

zečići, lisice, ptice i raslinje, stanovnici začarane šume šareni su, promijenljivih boja i nijansi, jer igra mašte sve dopušta; oni lete, plešu, skrivaju se, obećavajući slutnju novih čarobnih avantura i druženja.

Ivan Stanišić (ilustracije), Dorja Anić (tekst): *Jedan dan* /Zagreb: Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade, 2019.

Ivan Stanišić jedan je od vrlo mladih autora (rođen je 1996.) neosjetljiv na trendove, te zrelo koristi blagodati digitalnih tehnika u kombinaciji s tradicionalnim. Slikovica *Jedan dan* oduševljava načinom na koji ilustrator apstraktnu temu (kalendara, dana i tjedana) tumači djeci likom simpatičnog sjedog profesora s naočalama (kalendar) i loptastih višebojnih dana koji imaju oči za vid i noge za kretanje, te sunčev perčin tj. coflek na vrhu glave, kako bi nas kontinuirano podsjećali na protok vremena. Vještina kojom ilustracija pojednostavljuje i čini pristupačnom i razumljivom apstraktnu temu osobita je vrijednost u radu mladog ilustratora.

Vendi Vernić (ilustracije), Daniil Harms (tekst): *Sedam mačaka* /Zagreb: Mala zvona, 2019.

Vendi Vernić dobitnica prestižne nagrade, odnosno Grand Prixa namijenjena autorima mlađima od trideset i pet godina u Bologni na Sajmu knjige 2018. g. ostala je vjerna ruskoj književnosti, pa nakon Dostojevskog i Gogolja ilustrira Danila Harmsa. Veliki rусki avangardist zanimljiv je mladoj ilustratorici koja preferira kratke prozne forme. Niz dječjih tekstova (npr. *Brojalica*) od fragmenata do priповijesti, pjesama (npr. *Brodica*) i basni (npr. *Jednom se lav, slon, žirafa...*), popraćen je ilustracijama malog formata, ekspresivno realističnih, od monokromnih do višebojnih. Nastavno na inspiraciju koju bazira na finom cinizmu Dostojevskog ovoga puta je privlači autorov absurdistički humor. Odstupanja od logike i ponešto bizarnosti Vendi Vernić koristi kako bi jednak postupak primjenila u ilustraciji. Dakako, ne izostavlja zahvalu Svjetlanu Junakoviću profesoru i mentoru, ujedno jedinome Hrvatu koji je prije Vendi nagrađen u Bologni, a ujedno i prvom dobitniku Velike nagrade Hrvatskoga biennala ilustracije. U izradi svojih ilustracija Vendi Vernić koristi kombinirane tehnike na papiru, akvarel, akrilne boje i tempere, olovke u boji, tuš, kemijske olovke, flomastere i kolaž što pridonose kvaliteti ilustracija koje podrazumijevaju i tehničko predznanje.

Hana Vrca (ilustracije), Marina Koludrović (tekst): *O medvjedima i njihovim ljudovima* / Zagreb: Mala zvona, 2019.

Hana Vrca, mlada autorica, otkriće je prošlogodišnjeg izbora za Nagradu „Grigor Vitez“ svojim ilustracijama za *Bijelu mačku*. 2019. je za knjigu Marine Koludrović *O medvjedima i njihovim ljudovima* kreirala pravo obiteljsko stablo individualiziranih i likovno očaravajuće uvjerljivih karaktera medvjeda u najčešće dvije boje i precizno iscrtanim mnoštvom poteza tankim kistom ili olovkom. Jednako tako, četiri godišnja doba prikazana su pomalo nadrealnim prizorima aktivnih (proljeće i ljeto) ili statičnih scena (jesen i zima). Očekuje se da će, u prelijepo oblikovanoj knjizi (koja se našla na popisu najljepše oblikovanih hrvatskih

knjiga za 2019. u izboru NSK) čitatelji pronaći „svog“ medvjeda među ponuđenim karakterima i s lakoćom identificirati njihov visoko estetiziran „dom“.

Manuel Šumberac (ilustracije), Roman Simić (tekst): *Jura i gospođica Zavissst* /Zagreb: Profil knjiga, 2019. i Manuel Šumberac (tekst i ilustracije): *Potraga* /Zagreb: Profil knjiga, 2019.

Manuel Šumberac ilustrirajući tekst Romana Simića *Jura i gospođica Zavissst* za razliku od poznate Jurine pustolovine s kuckalom protiv dosade ovoga puta dočarava kostimiranu rođendansku proslavu. U vrenju nacrtanih rekvizita, raskošnih kostima i darova, Juru sustiže tzv. gospođica Zavist. Dinamiku pripovijedanja Manuel vješto prati animiranim sličicama tvoreći bogate okvire svojevrsnim porukama u obliku boldanog teksta. Grafički promišljen tekst, ilustracije i oblikovanje osmislio je i za vlastitu gdje je ilustracija dominantna. Vodoravna orientacija knjige velikog formata izbor je ilustratora, a to mu omogućava prikazivanje kretanja s lijeva na desno, od početka do kraja kratke priče, od izlaska iz kuće u metaforičkoj potrazi za prijateljstvom do susreta sa svakim pojedinim suputnikom. Linijski i dinamično i stupnjevito ilustrator nam dočarava prazninu samoće, prostornost otkrivenu unutar formata slikovnice i vrijednost okupljanja oko univerzalne težnje.

Dominik Vuković (ilustracije), Zoran Ferić (tekst): *San ljetne noći* /Zagreb: V.B.Z., 2019.

Dominik Vuković umjetnik je (i ilustrator) mlađe generacije koji se dokazao likovnoj sceni izložbom u Laubi na kojoj je predstavio stotinjak crteža i albuma uspomena u koje je ugradio sjećanja na djetinjstvo s mnoštvom detalja. Uspješno surađujući s nakladničkom kućom Fraktura u izradi ilustracija za naslovnice i ilustriranjem djela prevodilačkih uspješnica za odrasle, za nakladničku kuću Mala zvona 2019. ilustrirao je *Šest šetnji Slave Raškaj*, a za V.B.Z., *San ljetne noći* Zorana Ferića. Eventualnu sklonost prema stripu i srodnoj vrsti rukopisa u knjizi *San ljetne noći* ilustrator je zatomio u korist uglavnog statičnih i kontemplativnih prizora koji prate suočavanje dječaka Dade s majčinom bolesti i njenim odlaskom na operaciju. Svijet dječaka koji se time mijenja, Dominik Vuković prikazuje iz njegove perspektive fokusirajući se na prizore koji se utiskuju u dječakovu percepciju stvarnosti.

Tomislav Zlatić (ilustracije), Silvija Šesto (tekst): *Japajapac* /Varaždin: Evenio, 2019.

Tomislav Zlatić u slikovnici velikog formata *Japajapac* zorno prikazuje avanturu dječaka Marinka poigravajući se s umanjivanjem i uvećavanjem glavnih likova i prizora smještajući ih u okruženje suvremenih gradskih spavaonica ili suprostavljenih im raskošno zelenim šumovitim proplancima. Time u punoj mjeri do izražaja dolazi talent i znanje ilustratora u prikazu pokreta ili emocija uz karikaturalne akcente. Međutim, najviše cijenimo izbor i vještinu autora u izradi velikih formata ilustracija, a njegov prepoznatljiv način izbora kompozicijskih elemenata u blow-up i blow-out prizorima ovu slikovnicu čini cjelinom što pokazuje punu zrelost ilustratora.

a) Nagrada „Grigor Vitez“ za ilustraciju za mlađu dob djece u 2019.

Jednoglasnom odlukom Stručnog povjerenstva **Nagrada „Grigor Vitez“ 2019. za ilustraciju za mlađu dob djece dodjeljuje se Manuelu Šumbercu za autorsku slikovnicu *POTRAGA (Profil knjiga, ur. Ivana Žderić, Zagreb, 2019.)***

Manuel Šumberac rodio se 1988. u Puli. Nakon mature na Školi za primijenjenu umjetnost i dizajn, Odsjek grafičkog dizajna, diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, Odsjek za animirani film i nove medije. Realizirao je nekoliko autorskih animiranih filmova i nekoliko animiranih glazbenih video spotova. Ilustrirao je za strane nakladnike, a neka od izdanja su: slikovnice *Pinokio*, *Snjeguljica i Snježna kraljica* za Carlton Books Limited iz Londona te knjige *Steampunk Poe* i *Steampunk Frankenstein* za Running Press iz Philadelphije. Za nakladničku kuću Profil knjiga iz Zagreba oblikovao je ilustrirane knjige *Baba Jaga* i *Div Zaborav*. Dobitnik je Nagrade „Grigor Vitez“ 2017. godine za ilustraciju za stariju dob djece u knjizi Romana Simića *Jura i kuckalo protiv dosade* u izdanju Profil knjige.

Ove godine Manuel Šumberac nastavio nas je oduševljavati ilustracijama pustolovina malog Jure u novoj knjizi *Jura i gospođica Zavissst*, nastaloj u suradnji s piscem Romanom Simićem. No ono što je sve članove Povjerenstva uvjerilo da je on ovogodišnji dobitnik za ilustraciju za mlađu dob su ilustracije u njegovoj autorskoj slikovnici *Potraga*. Okružena šarenim i ponekad prešarenim naslovnicama knjiga koje su pristigle na natječaj, *Potraga* na prvi pogled možda izgleda pomalo minimalistički i nedovoljno atraktivno. Kada se knjiga uzme u ruke do izražaja dolazi njen profinjenost i suptilnost kolorita ilustracija, odmah nas osvaja svojom jedinstvenošću i uranjamo u potragu zajedno s glavnim likom.

Manuel Šumberac je kroz cijelu knjigu vješto koristio bijelu podlogu kao scenografiju za svoju priču i po njoj je prosipao bogatstvo likovnih elemenata, igrao se stvarajući naizgled slične kompozicije koje je gradio razbacanim rupama u zemlji, otiscima šapa, pronađenim predmetima i naravno psima. Karakterizacija likova je sjajno odrađena, psi su iznimno duhovito prikazani - oni veliki, mali, čupavi i neki posve neobični, ali nadasve simpatični. Autor malo pomalo gradi fabulu, a s radnjom postepeno raste i kompleksnost likovnih kompozicija njegovih ilustracija. Povremeno mudro ubacuje predah vraćajući nam početnu bjelinu stranice i time razbija vizualni ritam knjige čineći ga zanimljivijim.

Potraga je svakako jedna posebna knjiga u kojoj se tekst i ilustracija izvrsno nadopunjaju i isprepliću u jednoj zaokruženoj cjelini vrijednoj ne samo spomena već i nagrade.

b) Nagrada „Grigor Vitez“ za ilustraciju za stariju dob djece u 2019.

Jednoglasnom odlukom Stručnog povjerenstva Nagrada „Grigor Vitez“ dodjeljuje se **Vendi Vernić** za ilustraciju za stariju dob djece u ilustriranoj knjizi ***Sedam mačaka*** (tekst: Daniil Harms, ur. Adrian Pelc /Zagreb: Mala zvona, 2019.)

Vendi Vernić rođena je 1991. u Zagrebu. U Zagrebu je pohađala i završila Školu primijenjene umjetnosti i dizajna, a 2010. upisala je sveučilišni preddiplomski studij grafike na Akademiji likovnih umjetnosti. Dva puta je dobila Dekanovu nagradu za uspjeh u akademskoj godini. Osobito iskustvo za mladu umjetnicu predstavljao je jedan semestar koji je provela studirajući na Accademia di Belle Arti di Venezia u Italiji, u sklopu programa razmjene studenata Erasmus. Diplomski studij završila je 2015. u klasi izv. prof. Svjetlana Junakovića, te su vještine i znanje koje je stekla zahvaljujući mentoru danas prepoznatljive u njezinu radu. Sudjelovala je na više žiriranih skupnih izložaba i likovnih radionica u Hrvatskoj i inozemstvu među kojima se ističu: Šesti hrvatski biennale ilustracije u Galeriji Klovićevi dvori, u Zagrebu (2016.); NEW NOW online exhibition – ELIA Artschools organization (2015.); 36 Mountains, Galerija Greta, Zagreb (2015.); Živa voda pripovijeda: Aquamarine Selection, Sajam dječje knjige u Bologni; Galerija Klovićevi dvori u Zagrebu (2015.); 3. hrvatski triennale autoportreta "Identiteti", Galerija Prica, Samobor (2014.); "Grafična pomlad", Center grafičnih umetnosti, Maribor, Slovenija (2014.); Venientes ALU, Galerija PM – HDLU, Zagreb (2014.); Prvi međunarodni trijenale studentskog crteža Katowice, Galerija Rondo Sztuki, Katowice, Poljska (2014.); Prvi međunarodni bijenale studentskog crteža Sofia, Bugarska (2012.); Trnava poster Triennial, Slovačka (2012.). Dobitnica je nekoliko nagrada (Prvi međunarodni bijenale studentskog crteža Sofia, Otkupna nagrada Sveučilišta u Zagrebu) i pohvala za rad na polju crteža i dizajna. Vjerojatno, prijelomni trenutak u stvaralaštvu umjetnice bila je Velika nagrada, odnosno Grand Prix namijenjen autorima mlađima od trideset i pet godina u Bologni na Sajmu dječje knjige 2018. g.

Poslije uspješnih ilustracija za relativno nepoznate naslove Dostojevskog i Gogolja ostala je vjerna ruskoj književnosti, pa nakon njih ilustrira Danila Harmsa. *Sedam mačaka* u izdanju Malih zvona osobita je knjiga već po nepostojanju kontinuirane prisutnosti avangardističke književnosti među hrvatskim izdanjima, a veliki ruski avangardist zanimljiv je mlađoj ilustratorici koja preferira kratke prozne forme. Niz dječjih tekstova (npr. *Brojalica*), od fragmenata do pripovijesti, pjesama (npr. *Brodica*) i basni (npr. *Jednom se lav, slon, žirafa...*), popraćen je ilustracijama malog formata, vjerojatno do najviše 280 x 220 mm, ekspresivno realističnih, od monokromnih do višebojnih. Nastavno na inspiraciju koju je zasnivala na ilustratorskom tumačenju profinjenog cinizma Dostojevskog, ovoga puta privučena je autorovim apsurdističkim humorom. Odstupanja teksta od uobičajene logike s ponešto bizarnih prizora Vendi Vernić koristi kako bi jednak postupak primijenila u ilustraciji. Dakako, ne izostavlja zahvalu Svjetlanu Junakoviću profesoru i mentoru, ujedno jedinome Hrvatu koji je prije Vendi nagrađen u Bologni, a ujedno i prvom dobitniku Velike nagrade *Prvoga hrvatskoga biennala ilustracije*. U izradi svojih ilustracija Vendi Vernić koristi kombinirane tehnike na papiru, akvarel, akrilne boje i tempere, olovke u boji, tuš, kemijske olovke, flomastere i kolaž, što pridonosi razumijevanju kvalitete njenih ilustracija i prepoznavanju njena tehničkog predznanja. Iako je za svoju samostalnu izložbu temeljem dodijeljene nagrade u Bologni izabrala slabo poznatu priču Ivane Brlić Mažuranić *Menažerijai* izradila petnaest ilustracija, ista joj je pružila mogućnost da široj publici pokaže intuitivnost svog

crteža i raznovrsnost vlastitog animalističkog raspona, kreirajući poseban bestijarij referirajući se na dječje crteže i toliko joj inspirativan absurd i asimetriju. Samo naoko složeno razumijevanje njenih crteža otkriva se spontanim prihvaćanjem humora kojem se radujemo u svakom ilustriranom prizoru umjetnice.

POHVALA NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ ZA 2019. DODJELJUJE SE:

- **Morei Banićević** za popularizaciju žanra fantastike među mladima u romanu *Dvojnici u tami*/Zagreb: Hangar 7, 2019.

Iza intrigantnog naslova krije se napeta priča o dječjoj družini koja je ulovljena u igri svjetla i sjene, realnog i svijeta fantastike. Fantastični je svijet u ovoj knjizi izgrađen u mreži bajkovitih motiva našega podneblja i posve modernih filmskih horora; tako će jedan čarobni ključić, stara (ukleta) kućica za lutke i – za bajke ne manje važno – znatiželja jednoga dječaka, biti dovoljni da se otvori portal u svijet sjena u kojem caruje najopasnije biće iz našeg folklornog sjećanja... Riječ je o napetoj i uzbudljivoj priči koja vješto spaja elemente narodnog i modernog, mračnog i zastrašujućeg i posve dječjeg.

- **Nakladničoj kući EVENIO** za serijal edukativnih slikovnica: *Gospodin Iz i gospođica Po, Gospođica Hoću, Mirko Bjesomirko, Ana i gospodin Strahojed* /tekst Tihana Lipovec Fraculj, ilustracije Jelena Brezovec

Mogu li didaktičke slikovnice biti umjetničke? Vrlo rijetko! U želji da djecu nauče, odgoje, usmjere, autori i nakladnici najčešće „ubiju umjetnost“. Oko toga se nitko ne uzbudi, jer „to je tako“. Jedno je stroga didaktika, a drugo razbarušena umjetnost. No, ima (rijetkih) iznimaka koji pokazuju kako dobro napisana i dobro ilustrirana didaktička knjiga može biti pravo malo književno-likovno remek djelo. Nakladnička kuća Evenio, koja se od samih početaka svoga rada bavi didaktičkim slikovnicama, uspjela je, prvenstveno zahvaljujući odličnom spisateljsko-ilustratorskom tandemu Tihana Lipovec Fraculj-Jelena Brezovec da njihove didaktičke slikovnice budu pravi umjetnički užitak za oči i uši. Samo tako nastavite!

- **Ivanu Stanišiću** za najboljeg debitanta u slikovnici *Jedan dan* /Zagreb: Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade, Zagreb, 2019.

Slikovnica *Jedan dan* je objavljena u Biblioteci PIŠIRIŠI, hvalevrijednom projektu Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade koji daje priliku mladim i neafirmiranim autorima da pokažu što mogu i znaju. S druge strane, publici (a u ovom slučaju povjerenstvu), nudi nove autore na razmatranje. Ivan Stanišić, ilustrator ove knjige, ove nam je godine bio posebno zanimljiv kao novo ime na hrvatskoj ilustratorskoj sceni. Vrlo je mlađ i još uvijek student na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, a već pokazuje zavidnu likovnu zrelost. Ilustracije su vrlo suptilnog kolorita i protkane su finom teksturom koja se provlači kroz prikazane prizore. Ilustrator duhovito reagira na tekst prikazujući dane kao bića u svakodnevnim situacijama, a povremeno vješto ubacuje složene panoramske scene pune sitnih likova u svakodnevnim situacijama kroz koje priča paralelnu verziju radnje. *Jedan dan* odlično je

ilustrirana knjiga koja zaslužuje pohvalu kao mali poticaj autoru Ivanu Stanišiću da nastavi stvarati i obogaćivati našu ilustratorsku scenu.

- **Aljoši Vukoviću** za popularizaciju haikua među mladima u zbirci *Haiku iz moje kale* / Šibenik: Naklada Panda, 2019.

U maloj knjizi, *Haiku iz moje kale*, koja gotovo da stane na čitateljev dlan, krije se mnoštvo pjesničkih sličica, poetski foto-album s motivima iz pjesnikove kale. Mala, uska ulica mediteranskog grada funkcioniра kao kadar – okvir unutar kojega se razlijeva život, odnosi, zbivanja i jednostavno, bivanja. Devedesetak haikua bez naslova ipak nije bezimeno; oni su tek djelići veće slike, života koji kola malom ulicom. Ovo je knjiga koja pokazuje moć poezije koja se prelijeva izvan okvira – iz skučenog prostora kale i strogih pravila haikua, živi pjesnikov materinski jezik stvara neposredne, senzorne i misaone predodžbe koje će mladi čitatelj doživjeti svim osjetilima.

Stručno povjerenstvo za dodjelu Nagrade „Grigor Vitez“ za 2019.:

Koraljka Jurčec Kos, predsjednica Povjerenstva, muzejska savjetnica i *kustosica Hrvatskog biennala ilustracije*,
Ana Đokić, dopredsjednica Povjerenstva, književnica,
doc.dr.sc. Marina Gabelica,
Tomislav Tomić, ilustrator,
izv.prof.dr.sc. Dubravka Zima

U Zagrebu, 28. travnja 2020. godine